

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

МАГІСТР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

 Алірза МАМЕДОВ

30 червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Актуальні проблеми конституційного та адміністративного процесу

шифр	назва спеціальності
081	Право
	назва спеціалізації
	Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування

Розробник

Карпунцов В.В., д.ю.н., професор кафедри

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

Протокол №13 від 30 червня 2023 року

Завідувач кафедри

 Євген ПЕРЕГУДА

Схвалено гарантом освітньої програми «Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування»

Гарант ОП

 Наталія СЕРДЮК

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності «Право»

Протокол №6 від 28 червня 2023 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Магістр ОПП Назва спеціальності (спеціалізації)	на Кредитів сем.	Форма навчання: денна							Кількість індивідуальних робіт	Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження		
			Всього	Обсяг годин аудиторних											
				Разом	у тому числі			КП	КР					РГ	р
					Л	Лр	Пз								
081	Право (Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування)	5	150	50	24		26		1		3	1			

шифр	Магістр ОПП Назва спеціальності (спеціалізації)	на Кредитів сем.	Форма навчання: заочна							Кількість індивідуальних робіт	Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження		
			Всього	Обсяг годин аудиторних											
				Разом	у тому числі			КП	КР					РГ	р
					Л	Лр	Пз								
081	Право (Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування)	5	150	24	8		16		1		3	1			

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу – надання знань, умінь, навичок, пов'язаних з основними проблемами конституційно-процесуального та адміністративно-процесуального регулювання, а саме: а) науково-юридична: закласти та сформулювати у здобувачів вищої освіти знання з проблемних питань провідних галузей права, їх норм та інститутів, а також дати чітке уявлення щодо їх органічних зв'язків з окремими галузями права; б) загальноосвітня: вивчення передумов конституційного та адміністративного процесу та їх впливу на всі галузі права та міжгалузеві зв'язки, вплив на державотворчі процеси; в) виховна: сприяти формуванню громадсько-політичної та правової культури майбутнього юриста.

Завданням вивчення курсу полягає у засвоєнні студентами знань про поняття, предмет, метод та принципи конституційно-процесуального та адміністративно-процесуального регулювання, суб'єктів таких правовідносин, способів та засобів захисту конституційних прав, опанування досвіду зарубіжних країн та Європейського Союзу.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітніх компонентів, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=4318>. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.
Загальні компетентності	
ЗК2.	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
ЗК3.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК7.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК8.	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
Фахові компетентності	
СК1	Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
СК2.	Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.
СК4.	Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
СК6.	Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
СК7.	Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.
СК11.	Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.
Додаткові компетентності	
ДСК1.	Розуміння системності правового регулювання та забезпечення правопорядку у сфері містопланування та містобудування.

ДСК2.	Здатність здійснювати аналіз, тлумачення, застосування та розробку норм національного та міжнародного законодавства, а також судової практики в сфері будівництва та урбаністичній галузі загалом.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що досягаються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН 1.	Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.
ПРН 3.	Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.
ПРН 6.	Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
ПРН 7.	Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.
ПРН 12.	Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.
ПРН 13.	Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.
ПРН 17.	Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.
Додаткові програмні результати	
ДПРН 1.	Знати існуючі та пропонувати заходи щодо вдосконалення механізмів розробки та реалізації рішень органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері будівельної та містобудівної діяльності, отримання дозвільної документації, стадій спорудження і здачі у експлуатацію об'єктів.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- поняття, предмет, метод конституційного та адміністративного процесу та основні наукові підходи щодо їх визначення;
- поняття, ознаки та види конституційного та адміністративного процесу за законодавством України та Європейського Союзу;
- порядок створення положень конституційного та адміністративного процесу;
- проблеми правового режиму конституційного та адміністративного процесу;
- правовий статус суб'єктів конституційного та адміністративного процесу;
- основні наукові підходи щодо моделей конституційно-процесуальної та адміністративно-процесуальної діяльності.

вміти:

- правильно застосовувати законодавство, що регулює конституційні та адміністративні процесуальні правовідносини;
- складати процесуальні документи;
- робити висновки про особливості функціонування окремих видів конституційного та адміністративного процесу;
- аналізувати матеріали судової практики у сфері конституційного та адміністративного процесу;
- виявляти прогалини в правовому регулюванні конституційних та адміністративних процесуальних правовідносин та пропонувати шляхи їх усунення.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ
КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ**

Лекція 1. Верховенство права та конституціоналізм, у тому числі в умовах законодавчої невизначеності.

Актуальні проблеми належної конституційної процедури, верховенства права, а також системи процесуальних прав людини, що склалась в європейській правовій традиції. Розуміння, аналіз та тлумачення конституційних положень, ідей та концепцій, які лежать в їх підґрунті, а також міжнародно-правових актів у сфері прав людини і основоположних свобод. Версії «вузького» розуміння верховенства права.

Принцип моральної нейтральності верховенства права. Рівність та індивідуальні права в основі верховенства права. Верховенство права і соціальна справедливість. Ідея конституціоналізму: публічна влада й індивідуальні права. Поділ державної влади і система стримувань і противаг. Український конституціоналізм і верховенство права. Конституційна скарга і верховенство права. Правозастосування і розсуд.

Матеріальні і процесуальні межі розсуду у правозастосуванні. Верховенство права і правова аргументація. Конституціоналізація міжнародного права. Просування верховенства права: ООН, Рада Європи і Європейський Союз. Транзитивна (перехідна) юстиція у розрізі верховенства права. Верховенство права і правозахисна діяльність. Верховенство права, права людини і демократія в основі Європейської конвенції з прав людини. Загальна дія законів, правова визначеність, доступ до правосуддя та інші вимоги законності у практиці ЄСПЛ. Формальна рівність як вимога верховенства права: страсбурзька перспектива. Розуміння верховенства права ЄСПЛ і Конституційним Судом України.

Практичне заняття 1

Лекція 2. Актуальні питання сучасного конституційного процесу в Україні.

Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої, судової влади та контрольнонаглядових органів в Україні. Напрями реформування Верховної Ради України – парламенту України.

Глава держави – Президент України та перспективи конституційної реформи. Органи виконавчої влади та адміністративна реформа. Напрями реформування судової влади. Конституційне правосуддя в механізмі правового захисту Конституції України. Перспективи реформування конституційних контрольно-наглядових органів. Конституційні основи організації діяльності правоохоронних органів щодо захисту Конституції України.

Перспективи реформування діяльності Служби безпеки України та захист Конституції України. Реформа діяльності органів внутрішніх справ і захист ними Конституції України. Перспективи реформування діяльності інших правоохоронних органів в умовах захисту Конституції України. Загальна характеристика суб'єктів громадянського суспільства в умовах конституційної реформи.

Напрями реформування об'єднань громадян як суб'єктів громадянського суспільства. Удосконалення діяльності релігійних організацій. Перспективи реформування засобів масової інформації.

Конституційно-правові основи здійснення конституційного процесу в Україні. Актуальні питання вдосконалення конституційного процесу в Україні. Місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини в Україні. Порядок звернення із конституційною скаргою до Конституційного Суду України. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України. Порядок застосування рішень та висновків Конституційного Суду України судами загальної юрисдикції. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина.

Практичне заняття 2

Практичне заняття 3

Лекція 3. Актуальні питання інтеграції України до європейського конституційного простору.

Європейське конституційне право: загальна характеристика. Співвідношення концептів «європейське конституційне право» та «європейський конституційний простір» у контексті європейської інтеграції України. Основні принципи та засади Європейського конституційного простору. Європейський досвід організації та діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Європеїзація конституційного права України: особливості сучасної тектоніки механізмів впливу.

Проблеми правового статусу людини і громадянина в Україні в світлі Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики ЄСПЛ.

Конституційно-правовий статус людини і громадянина України в світлі конституційної реформи. Зміст, проблематика та історія Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Практика ЄСПЛ із захисту прав людини. Впровадження положень Європейської конвенції та практики ЄСПЛ в Україні. Поняття, види та зміст правового статусу людини і громадянина. Правосуб'єктність та принципи правового статусу людини і громадянина. Громадянство як елемент правового статусу людини і громадянина. правовий статус іноземців, осіб без громадянства та біженців.

Перспективи удосконалення правового статусу національних меншин в Україні. Основи класифікації прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні та напрями їх удосконалення. громадянські права і свободи людини і громадянина в Україні і їх удосконалення. Політичні права і свободи людини і громадянина в Україні і їх удосконалення.

Економічні та соціальні права і свободи людини і громадянина та їх удосконалення. культурні права і свободи в Україні та їх удосконалення. Конституційні гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні та їх удосконалення.

Практичне заняття 4

Лекція 4. Актуальні проблеми удосконалення виборчого процесу в Україні.

Нормативно-правове регулювання виборчого процесу в Україні. Виборчий кодекс України. Ключові проблеми місцевих виборів: 1) можливість та потреба перевірки даних, які подаються кандидатами для реєстрації; 2) процедура розподілу керівних посад у дільничних виборчих комісіях; 3) обрахування виборчої квоти та розподіл мандатів за пропорційною виборчою системою. Оскарження фактів реєстрації територіальними виборчими комісіями кандидатів на посади міських голів.

Поняття системного тлумачення термінології та процедур Виборчого кодексу України. Проблема удосконалення виборчої системи з парламентських виборів з урахуванням передового європейського досвіду. Перспективи у зв'язку з відмовою України від мажоритарної складової виборчої системи на парламентських виборах, та кроки подальшого зближення з ЄС.

Оскарження різноманітних процедур виборчого процесу, а також невідворотність притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності порушників виборчого процесу. Недоліки виборчого Закону. Зловживання демократією в Україні під час виборчого процесу.

Фактори, від яких залежить демократичність виборчого процесу: усталеність політичної системи в країні; стабільність суспільно-політичних відносин; фундаментальність діючих законів; рівень організації виборчого процесу на усіх етапах; наявність високої політичної та правової культури у переважній більшості учасників (представників органів публічної влади, політичних діячів, політтехнологів, пересічних громадян-виборців тощо); імідж політичної еліти та громадська думка про неї.

Проблемні питання організації та проведення президентських виборів за новим законодавством. Аналіз судової практики та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення нормативно-правового регулювання виборчого процесу.

Практичне заняття 5

Лекція 5. Конституційні основи реформування територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні.

Територіальний устрій в Україні та перспективи його удосконалення. Поняття, принципи та система адміністративно-територіального устрою. Адміністративно-територіальна реформа в Україні та її мета. Причини, за яких необхідне реформування місцевого самоврядування. Напрями реформування місцевого самоврядування в Україні. Проблеми реформування територіальної громади. Реформування повноважень районних і обласних рад. Реформування сільських, селищних і міських рад.

Проблеми реформування місцевих бюджетів. Необхідність імпліmentaції в Конституцію України принципів Європейської хартії місцевого самоврядування. Зміцнення правових гарантій місцевого самоврядування у світлі здійснення конституційної реформи місцевого самоврядування.

Практичне заняття 6

Лекція 6. Медіація в процесі вирішення (врегулювання) конституційних конфліктів.

Інститут медіації як альтернативний спосіб вирішення (врегулювання) конституційних конфліктів. Рецепція медіації у вітчизняний політико-правовий простір з урахуванням досвіду європейських країн.

Поняття медіації. Зарубіжний досвід застосування процедури медіації у конфліктах із органом публічної адміністрації у судовий та у позасудовий спосіб. Медіація при вирішенні політичних конфліктів. Досвід використання медіації в міжнародних конфліктах. Досвід використання медіації в парламентських конфліктах та в муніципальних конфліктах.

Поняття конституційного конфлікту як правової категорії. Класифікація конституційних конфліктів. Юридичні та політико-правові конституційні конфлікти. Діяльність Конституційного Суду України та медіація. Принципи медіації: добровільність, активність, нейтральність (незалежність), конфіденційність, відповідальність. Концепція демократичного конституціоналізму та медіація. Особливості підбору особи медіатора в конституційних конфліктах. Високий рівень конституційної правосвідомості учасників конституційного конфлікту та готовність до компромісу.

Практичне заняття 7

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ

Лекція 7. Актуальні питання щодо поняття, особливості та структури адміністративного процесу: сучасний погляд.

Актуальні питання поняття та сутності адміністративного процесу. Предмет, методи та принципи адміністративного процесу через призму сьогодення. Характерні риси адміністративного процесу. Система та структура адміністративного процесу: нове бачення. Сучасне розуміння та перспективи розвитку адміністративного процесу.

Місце адміністративного процесу в системі юридичного процесу. Процесуальна форма – невід’ємна сторона адміністративного процесу. Загальна характеристика концепцій співвідношення адміністративного процесу і адміністративної процедури. Юрисдикційна концепція адміністративного процесу. Судова концепція адміністративного процесу. Адміністративний процес у широкому розумінні. Сучасні концепції розуміння поняття «адміністративне провадження». Види проваджень.

Практичне заняття 8

Лекція 8. Проблемні питання теорії і практики: адміністративно-процесуальні норми та відносини.

Поняття та структура адміністративно-процесуальних норм. Функції адміністративно-процесуальних норм: нове бачення. Види адміністративно-процесуальних норм. Трансформація поняття та змісту адміністративно-процесуальних відносин під впливом трансформації

інформаційного контенту. Суб'єкти адміністративно-процесуального права: проблеми теорії та практики. Основні проблеми теорії та практики у площині процесуальних норм та правовідносин.

Форми систематизації адміністративних процесуальних норм. Міжнародні угоди, що містять адміністративно-процесуальні норми як джерела адміністративного процесуального права.

Практичне заняття 9

Лекція 9. Учасники адміністративного процесу: проблеми теорії та практики.

Поняття суб'єктів адміністративного процесу та їх система. Індивідуальні та колективні суб'єкти адміністративного процесу. Громадяни як суб'єкти адміністративного процесу. Суб'єкти адміністративно – процесуальної діяльності: державні органи уповноважені розглядати адміністративні справи. Вплив парадигми інформатизації суспільства на права та обов'язки суб'єктів адміністративного процесу.

Практичне заняття 10

Лекція 10. Актуальні проблеми адміністративного судочинства в сучасних умовах.

Судова реформа: проблеми теорії та практики. Законодавство про адміністративне судочинство: проблеми кодифікації.

Проблема забезпечення доступності правосуддя в адміністративному судочинстві та шляхи їх вирішення. Актуальні питання юрисдикції адміністративних судів із урахуванням практики Верховного Суду та ЄСПЛ.

Практичне заняття 11

Лекція 11. Проблеми правового регулювання адміністративно-деліктних проваджень.

Концептуальні засад розвитку адміністративно-деліктного законодавства. Актуальні питання щодо поняття, принципів, ознак провадження у справах про адміністративні правопорушення: проблеми теорії та практики. Учасники провадження у справах про адміністративні правопорушення: нове бачення. Особливості застосування заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення під впливом сучасних вимог.

Процесуальні норми адміністративно-деліктного права: історія, сьогодення і перспективи розвитку. Провадження в справах про адміністративні правопорушення: поняття, стадії, процесуальні документи. Суб'єкти адміністративно-юрисдикційної діяльності: поняття, види та шляхи реформування.

Практичне заняття 12

Лекція 12. Актуальні питання надання адміністративних послуг.

Загальні засади надання адміністративних послуг. Стандарти надання адміністративних послуг: нове бачення. Європейський досвід надання адміністративних послуг. Електронні послуги - перспективний напрямок у розвитку адміністративних послуг.

Європейський досвід надання адміністративних е-послуг. Проблеми надання адміністративних послуг в Україні та шляхи їх вирішення.

Практичне заняття 13

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 25-30 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас, бажано, щоб захист

реферату супроводжувався презентацією у форматі Power Point, в якій викладені ключові положення реферату.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях. Також в якості індивідуального завдання може бути зарахована участь у конкурсах, зйомка відео чи сторінка у соціальних мережах за тематикою курсу.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

Поняття та загальна характеристика світового конституціоналізму.

Етапи розвитку світового конституціоналізму.

Поняття конституційної реформи та її відмінність від конституційного процесу. 6. Особливості науково-теоретичних досліджень конституційної реформи.

Підготовка, прийняття та зміна Конституції України, її положень.

Історія конституційного розвитку України (конституційний процес) (до 1990 р.) 10. Поняття, основні етапи та проблеми новітньої конституційної реформи в Україні (1990-2014 рр.).

Особливості, проблеми та перспективи сучасного етапу конституційної реформи в Україні (з 2014 р. - по сучасний час).

Гарантії й проблеми реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина.

Безпосередня демократія: поняття та форми. Види форм безпосередньої демократії та проблеми їх реалізації.

Вибори: поняття, види та законодавча регламентація в Україні. Проблеми реалізації виборчих прав в Україні.

Формування депутатських об'єднань у Верховній Раді України.

Процедура створення тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України.

Проблеми законодавчого закріплення парламентської опозиції в Україні.

Розгляд електронної петиції на засіданні Верховної Ради України.

Процедура розгляду законопроектів про внесення змін до Конституції України.

Інститут лобювання: проблеми законодавчого закріплення в Україні.

Порядок виконання рішень і висновків Конституційного Суду України.

Акти Конституційного Суду України.

Процедура проведення парламентських слухань.

Процедура контрасигнації в Україні та інших країнах.

Види парламентського контролю за діяльністю виконавчої влади.

Електронний парламент (е-парламент, е-петиції, е-звернення, е-обговорення).

Онлайн контроль за роботою Верховної Ради України та народними депутатами України.

Сучасні виклики та актуальні проблеми адміністративного судочинства України.

Проблематика процесуальних інститутів адміністративного судочинства.

Проблеми розгляду адміністративними судами окремих категорій адміністративних справ.

Актуальні проблеми застосування медіації в адміністративному судочинстві України.

Адміністративне судочинство крізь призму рішень ЄСПЛ.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання			Модульна контрольна робота	Залік
Змістові модулі		Інд. робота		
1	2			
25	25	30	20	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	20	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	18	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	12	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття і особливості конституційно-процесуальних відносин.
2. Суб'єкти і об'єкти конституційно-процесуальних відносин.
3. Предмет і функції науки конституційного процесу України.
4. Система правового регулювання процедури організації і проведення виборів в Україні.
5. Система правового регулювання діяльності Верховної Ради України.
6. Порядок підготовки і проведення чергових та позачергових сесій Верховної Ради України.
7. Особливості підготовки та проведення першої сесії Верховної Ради нового скликання.
8. Організація розгляду питань на засіданнях Верховної Ради України.
9. Порядок виступів та надання слова на пленарних засіданнях Верховної Ради України.
10. Порядок прийняття рішень Верховною Радою України.
11. Види та способи голосування у Верховній Раді України.
12. Процедура обрання і дострокового припинення повноважень Голови Верховної Ради України та його заступників.
13. Порядок складення присяги народних депутатів.
14. Система правового регулювання законодавчої процедури в Україні.
15. Законодавча ініціатива і порядок її здійснення.
16. Стадії законодавчого процесу.
17. Внесення та відкликання законопроекту.
18. Право законодавчої ініціативи народного депутата.
19. Розгляд законопроектів у першому читанні.
20. Розгляд законопроектів у другому читанні.
21. Особливості розгляду законопроекту у третьому читанні.
22. Особливості процедури повторного першого та повторного другого читань законопроекту.
23. Процедурні наслідки застосування Президентом України право вето.
24. Опублікування і введення в дію законів та інших актів Верховної Ради України.
25. Поняття спеціальних процедур у Верховній Раді України та система їх правового регулювання.
26. Процедура розгляду і затвердження Державного бюджету України.
27. Особливості розгляду законопроекту про внесення змін до Конституції України.
28. Прийняття Верховною Радою України рішень про міжнародні договори.
29. Розгляд електронних петицій на засіданні Верховної Ради України.
30. Порядок утворення комітетів та комісій Верховної Ради України.
31. Організаційні форми і порядок діяльності комітетів та комісій Верховної Ради України.
32. Особливості порядку утворення і діяльності тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України.
33. Система правового регулювання діяльності народних депутатів України.

34. Робота народного депутата на сесії Верховної Ради України.
35. Система правового регулювання утворення і діяльності Конституційного Суду України.
36. Процедура призначення суддів Конституційного Суду України Президентом України.
37. Процедура призначення суддів Конституційного Суду України Верховною Радою України.
38. Процедура призначення суддів Конституційного Суду України З'їздом суддів України.
39. Організаційна структура Конституційного Суду України.
40. Форми звернень до Конституційного Суду України.
41. Форми конституційного провадження.
42. Права та обов'язки учасника конституційного провадження.
43. Засідання та пленарні засідання Великої палати Конституційного Суду України.
44. Види актів Конституційного Суду України.
45. Особливості провадження у справах щодо відповідності (конституційності) законів України (їх окремих положень) за конституційною скаргою.
46. Порядок виконання рішень та додержання висновків Конституційного Суду України.
47. Процедура дострокового припинення повноважень Верховної Ради України (розпуск парламенту).
48. Розгляд питань, пов'язаних з парламентським контролем за діяльністю Уряду України.
49. Організація проведення «години запитань до Уряду».
50. Процедура проведення парламентських слухань.
51. Розгляд питань про схвалення програми діяльності Кабінету Міністрів України.
52. Процедура контрасигнації в Україні.
53. Система правового регулювання утворення і діяльності місцевих державних адміністрацій.
54. Правовий статус парламентської опозиції.
55. Електронний парламент та електронний уряд.
56. Система правового регулювання організації і функціонування органів місцевого самоврядування в Україні.
57. Порядок утворення і здійснення повноважень територіальних громад.
58. Порядок формування і здійснення повноважень рад як представницьких органів місцевого самоврядування.
59. Доктрина та правові засади адміністративного судочинства.
60. Організація адміністративної юстиції.
61. Напрями реформування адміністративної юстиції.
62. Концептуальні засади адміністративного судочинства.
63. Захист прав фізичних та юридичних осіб в адміністративному судочинстві: проблеми теорії і практики.
64. Сучасні виклики та актуальні проблеми адміністративного судочинства України.
65. Проблематика процесуальних інститутів адміністративного судочинства.
66. Проблеми розгляду адміністративними судами окремих категорій адміністративних справ.
67. Електронне правосуддя в адміністративному судочинстві України.
68. Сучасний стан електронного правосуддя в адміністративному судочинстві України.
69. Актуальні проблеми функціонування електронного правосуддя в Україні.
70. Медіація в адміністративному судочинстві України: сучасний стан і напрями розвитку.
71. Актуальні проблеми застосування медіації в адміністративному судочинстві України.
72. Вплив практики ЄСПЛ на дотримання адміністративними судами України принципу верховенства права.
73. Адміністративне судочинство крізь призму рішень ЄСПЛ.
74. Особливості застосування в адміністративному судочинстві правових позицій ЄСПЛ.
75. Актуальні проблеми застосування практики ЄСПЛ в адміністративному судочинстві.

Методичне забезпечення

Нормативно-правові акти:

Виборчий кодекс України : Закон України від 19 грудня 2019 р. № 396-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

Декларація прав національностей України від 1 листопада 1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 53. Ст.799.

Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.). URL :<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

Конституція Автономної Республіки Крим від 21 жовтня 1998 р., затв.Законом України від 23 грудня 1998 р. № 350-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 5-6. Ст.43.

Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 р. №2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>.

Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 8 липня 2011 р. № 3671-VI. URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 90/98-ВР (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/90/98-вр>.

Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.

Про військово-цивільні адміністрації : Закон України від 03 лютого 2015 р. № 141-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141-19>

Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.

Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.

Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22 лютого 2007 р. № 698-V (із змін.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-16>.

Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2782-XII (із змін.). URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>.

Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. URL :<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.

Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII (в ред. Закону від 13 січня 2011 р. № 2938-VI). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. 18. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII (із змін.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>

Про комітети Верховної Ради України : Закон України від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР (в ред. Закону від 22 грудня 2005 р. № 3277-IV). URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>.

Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 р. №1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.

Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

Про національні меншини в Україні : Закон України від 25 червня 1992 р. № 2494-XII .URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>.

Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-III (із змін.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>.

Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент) : Закон України від 10 вересня 2019 р. № 39-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20>

Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>

Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>

Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII (із змін.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

Про Раду міністрів Автономної Республіки Крим : Закон України від 16 червня 2011 р. № 3530-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3530-17>

Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 5 березня 1998 р. № 183/98-ВР URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>

Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-XII (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>

Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>

Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93-15>

Про статус народного депутата України : Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII (із змін.). URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України : Закон України від 19 грудня 2019 року № 400-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-20#Text>

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>

Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>

Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30 червня 2004 р. № 1932-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>

Підручники

Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтєвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. – Видання третє. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 584 с.

Актуальні проблеми конституційного права України: підручник / за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 554 с.

Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с.

Бисага Ю.М., Гомонай В.В., Чечерський В.І. Конституційно-процесуальне право України: Підручник. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2011. – 360 с.

Конституційне право України : підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, В.П. Колісник та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с. URL: https://pravoizdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4283&download_id=1336

Конституційне право. Підручник. За заг. ред. О.С. Бакумова, Т.І. Гудзь, М.І. Марчука. Харків, 2019. 484 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10085/Konstytutsiine%20pravo_pidruchnyk_KhNUVS_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Конституційне право : підручник / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер ; ОБСЄ. - Київ : ВАІТЕ, 2021. - 528 с.

Конституційне право України : підручник. 10-е (ювілейне) видання 2: перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2020. 504 с.

Конституційне право України: підруч. 8-е вид. перероб. та допов. Ужгород: Гельветика, 2018. 410 с.

Конституційний прорив в Україні та світопий досвід конституціоналізму монографія / Шемшученко Ю. С., Батанов О. В., Крусян А. Р. та ін. | ; наук, ред. Ю. С. Шемшученко, відп. ред. П. М. Пархоменко. — К.: Вид-во «Юридична думка», 2014. - 262 с.

Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України : теорія, практика : Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка В. М. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Г. В. Київ : ВД «Дакор», 2020. 1346 с.

Навчальні посібники

Адміністративний процес України (у схемах) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. В. Колеснікова, А. В. Солонар. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 108 с.

Голобородько Д.В. Адміністративний процес (збірник презентаційних слайдів) : Навчальний наочний посібник / Голобородько Д.В. - Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. – 314 с.

Васильченко Г. Планування розвитку територіальних громад: навч. посіб. Київ: ВІЕН ЕЙ, 2018. 256 с.

Конституційні засади сучасного державотворення: навч. посіб. у питаннях і відповідях / Т. Є. Кагановська та ін.; за ред. Т. Є. Кагановської. Харків: Право, 2017. 303 с.

Конституційне право України : навч. пос. / за заг. ред. М.І. Марчука, О.С. Бакумова, Л.Д. Варунц, Т.І. Гудзь та ін. Х. : Харків нац. ун-т внутр. справ, 2017. 408 с.

Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с.

Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів / [Ю. Г. Барабаш та ін.]. 4-те вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2017. 369 с.

Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.]; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова. Одеса: Юридична література, 2017. 256 с.

Конституційний контур парламенту: посібник для народних депутатів / В. Шаповал. Київ : Друкар. дім Олега Федорова, 2019. 118с.

Конспекти, курси лекцій

Гультай М. М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя: курс лекцій. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 269 с.

Лекції з дисципліни «Конституційне право» / Л.Р. Наливайко. Дніпро, 2019. 925 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kzpd/18.2.pdf>

Методичні видання

Карпунцов В.В. та ін. Актуальні проблеми конституційного та адміністративного процесу: методичні рекомендації для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти. К.: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2022.

Конституційне право України. Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти / Терлецький Д.С., Афанасьєва М.В., Батан Ю.Д. та ін. Одеса, 2020. 242 с. URL: http://dcmaup.com.ua/assets/files/konstitucijne-pravo-ukraini-_nmp_2020.pdf

Словники, довідники

Рішення Європейського суду з прав людини щодо доступу до інформації / Харківська правозахисна група ; упоряд. О. М. Павліченко. 2-ге вид., випр. та допов. Харків : Права людини, 2017. 472 с.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод(у питаннях і відповідях): навчально-довідковий посібник/Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого; ред.: І.В.Яковюк. Харків: Право, 2019.124с.

Монографії, наукові статті

Актуальні проблеми сучасного конституційного права України : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Відп. ред. Ю. С. Шемшученко, О. В. Батанов. К. : Юридична думка, 2020. 456 с.

Бисага Ю. М., Крегул Я. М., Куцин М. М., Нечипорук Г. Ю. Праксеологія парламентського контролю: порівняльно-аналітичне дослідження: монографія. Видавничий дім "Гельветика", 2020. 262 с.

Верлос Н.В. Медіація в процесі вирішення (врегулювання) конституційних конфліктів. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. Том 29 (68) № 3 2018. С. 18-25. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/3_2018/6.pdf

Калинюк С.С., Бисага Ю.М., Белов Д.М., Ярема В.І. Конституційно-правовий статус адвокатури в механізмі реалізації права людини і громадянина на правову допомогу : моногр. Ужгород : Гельветика, 2017. 197 с.

Корчинський О. І. Правові засади організації адміністративного судочинства в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07/Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 2018. 185с.

Костас П. Захист внутрішньо переміщених осіб відповідно до Європейської Конвенції з прав людини та інших стандартів Ради Європи: посіб. Харків: Право, 2017. 151 с.

Красій М. О. Об'єкти національної безпеки як об'єкт конституційного права. Правові засади організації та здійснення публічної влади: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 28 лютого - 02 березня 2020 р.). м. Хмельницький, 2020. С. 125-127.

Писаренко Н. Б. Концептуальні основи адміністративного судочинства в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07/ Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 38с.

Соловійов І. М. Проблеми підвищення ефективності діяльності адміністративних судів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10/ Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 20 с.

Теорія і практика застосування конституційного права України / А.О. Селіванов. Харків : Право, 2016. 176 с.

Чудик Н.О. Трансформація прав людини в умовах глобалізації суспільства. «Globalizacja droga ku przyszłości» Redakcja: dr. Matgorzata Kotecka, ks.prof. Dr.hab. Jan Zimny. Stalowa Wola. 2017. P. 365–375.

Чудик Н.О. Сім'я і право: внутрішньо національний та міжнародний аспекти. «Malzenstwo I rodzina». Redakcja: ks. prof. Dr. hab. Jan Zimny. Katowice. 2019. P 54-65.

Чудик Н.О. Теоретичні та практичні аспекти реформування інституту адвокатури: монографія. За заг. ред. Н. З. Рогатинська, С. В. Банах, Н. В. Береза (та ін.). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 101–127 с. 73.Чудик Н.О. Адміністративно-правова характеристика стадій виборчого процесу. Наше право. 2015. № 6. С. 198–203.

Чудик Н.О. Адміністративно-правові гарантії здійснення виборчого процесу. Право.ua. № 1. 2016. С. 223–227.

Чудик Н.О. Адміністративна відповідальність за порушення прав суб'єктів виборчого процесу. Європейські перспективи. 2016. № 2. С. 205–209.

Чудик Н.О. Реформування судової влади в Україні. Актуальні проблеми правознавства. 2016. № 4. С. 97–100.

Чудик Н.О. Судова реформа – вагомий крок до Європейського правосуддя. Актуальні проблеми правознавства. 2017. № 3. С. 193–196.

Чудик Н.О. Колаборація (взаємодія) суб'єктів виборчого процесу: адміністративно-правовий аспект. Європейські перспективи. 2017. № 4. С. 154–159. 76. Чудик Н.О. Завдання та

функції адвоката в адміністративному процесі. Актуальні проблеми правознавства. 2018. № 3. С. 34–39.

Чудик Н.О. Реформа виборчого законодавства України в контексті європейської інтеграції. Європейські перспективи. 2018. № 4. С. 12–15.

Чудик Н.О. Моделі адміністративної юстиції в зарубіжних країнах. Актуальні проблеми правознавства. 2019. № 1. С. 86–91.

Чудик Н.О. Інформаційне забезпечення виборчого процесу в Україні. Наукові записки. Серія: Право. 2019. Випуск 6. С. 211–215.

Чудик Н.О. Судовий захист учасників виборчого процесу як гарантія дотримання їх прав. Наукові записки. Серія: Право. 2019. № 7. С. 262–265. 81. Чудик Н.О., Антоник Є.М. Інститут викривачів у запобіганні та протидії корупції в Україні. Актуальні проблеми правознавства. 2019. № 4. С. 141–146.

Чудик Н.О. Співвідношення державного та громадського контролю за виборчим процесом в Україні. Адміністративне право і процес. 2020. № 4 (31). С. 212–215.

Чудик Н.О. Засади адміністративно-правового забезпечення виборчого права в Україні. Наше право. 2020. № 1. С. 229–233.

Чудик Н.О. Протидія зловживанню адміністративними ресурсами під час виборчого процесу. Наукові записки. Серія: Право. 2020. № 8. С. 210–214.

Терецький В.І., Чудик Н.О. Судова практика щодо вирішення виборчих спорів. Наукові записки. Серія: Право. 2021 № 10. С. 15–19.

Чудик Н.О. Стабільність виборчого законодавства як передумова реалізації прав і свобод людини. Європейські перспективи. 2021. № 2. С. 184–189.

Шамрай В.В. Конституційне право в умовах глобалізації та міждержавної інтеграції: теоретико-методологічний аспект : моногр. 2018. 358 с.

Amartya Sen. Development: Which Way Now? *Economic Journal*. 1983. Vol. 93. P. 745-762. URL: <http://surl.li/accfy>.

Angela K. Bourne. *Democratic Dilemmas: Why democracies ban political parties*. New York: Routledge, 2018. 280 p.

Chemerinsky Erwin. *Constitutional Law-Principles and Policies*. 2015. P. 35

Chudyk N.O. International and Legal Standards of Judicial Control over the Realization of the Suffrage. *European Reforms Bulletin*. 2019. № 1. S. 79–83.

Chudyk N., Teremetskyi V., Martseliak O., Velychko V., Martseliak S., Shamrai V. Legal Positions of the European Court of Human Rights on the Right to Free Elections and Their Influence on the Formation of a Democratic Electoral System. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2021. Vol. 24, Issue: 1S: Business Ethics and Regulatory Compliance, 1-9. URL: <https://www.abacademies.org/articles/legal-positions-of-the-european-court-of-human-rights-on-the-right-to-free-elections-and-their-influence-on-the-formation-of-a-dem-12271.html>

Chudyk N.O. Will mediation become an effective and sought-after alternative to litigation? Promotion of social and economic values in the context of European integration. (Moldova, 10-11 desember 2019 p.) . Moldova, 2019. P. 14– 17.

Juliane Kokott and Martin Kaspar. Ensuring Constitutional Efficacy. *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law*. Eds. Rosenfeld, Michel, and AndrásSajó: Oxford University Press. November 21. 2012. P. 809.

Karpachova N., Dobrianska O., Punda O., Protsiuk I., Zhuravel Ya., Chudyk N., Korotun O. Impact of Direct Effect of Constitutional Norms and Practice of the European Union on the Efficiency of Human Rights' Realization and Protection. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 2021. Vol. 24, Special Issue 1, P. 1-8. URL: <https://www.abacademies.org/articles/impact-of-direct-effectof-constitutional-norms-and-practice-of-the-european-union-on-the-efficiency-of-human-rightsrea.pdf>

Kelsen, Hans. *General Theory of Norms*. Oxford [England]: Clarendon Press, 2011.

Louis Favoreu, Xavier Philippe. La place du Conseil constitutionnel dans la Constitution de 1958. URL: <http://blog.ac-rouen.fr/lyc-bloch-notes/files/conseil-constitutionnel-17365.pdf> (Last accessed: 20.04.2021).

Peter Niesen. Anti-Extremism, Negative Republicanism, Civic Society: Three Paradigms for Banning Political Parties. Published online by Cambridge University Press: 06 March 2019. German Law Journal. Volume 3. Issue 7. July 2002. E1. DOI: <https://doi.org/10.1017/S2071832200015157>

Rotunda, Ronald D, and John E. Nowak. Principles of Constitutional Law, 2016. P. 58.

Teremetskyi V. I., Chudyk N.O. Impact of the European Court's Legal Attitude on the Electoral System in Ukraine. European Reforms Bulletin. 2021. № 1. S. 113–117.

Інформаційні ресурси:

Верховна Рада України – [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) ; <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Президент України – [http:// www.president.gov.ua](http://www.president.gov.ua)

Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)

Конституційний Суд України – [http:// www.ccu.gov.ua](http://www.ccu.gov.ua)

Верховний суд – [http:// www.scourt.gov.ua](http://www.scourt.gov.ua)

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – <http://www.ombudsman.kiev.ua>

Міністерство освіти і науки України – [http:// www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua)

Рада Європи – [http:// www.coe.int](http://www.coe.int)

Права людини – [http:// www.humanrights.coe.int](http://www.humanrights.coe.int)

Європейський суд з прав людини – [http:// www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int)

Український портал практики Європейського суду з прав людини – <http://www.eurocourt.org.ua>

Європейська соціальна хартія – [http:// www.chartesociale.coe.int](http://www.chartesociale.coe.int)

Європейський Союз – [http:// europa.eu.int/index-en.htm](http://europa.eu.int/index-en.htm)